

SINIFIN EFSANESİ
Aydın Ilgaz
Çınar Yayınları
Rifat Ilgaz'ın 'Hababam Sınıfı'nı, kuşkusuz edebiyatımızın en tanınmış eserleri arasında ilk sıralara yerleştirebiliriz. Rifat Ilgaz'ın bütün eserlerini yayına hazırlayan ve yeniden yayınlayan oğlu Aydın Ilgaz, bu ünlü yapıtının doğuş öyküsünü, tiyatroya ve sinemaya uyarlanış süreçlerini anlatıyor 'Sınıfın Efsanesi'nde. Kahramanlarının gerçek kimliklerinden sansür öykülerine, yapılan değişikliklerden, hakkında yazılanlara kadar okurken güldüren bir dizli ilginç olayı anlatıyor Aydın Ilgaz. Okurken, yer yer gülümseyip, yer yer de hayrete düşeceğiniz, son sayfayı çevirdiğinizde "Bir eserin başına neler gelebilir miş" diye düşünmeden edemeyeceğiniz bir kitap. Edebiyatımızın mizah ve mizah yazarı açısından bu kadar zengin oluşuna da şaşmayacaksınız.

ÇERKES ETHEM TAMAMLANMAMIŞ DOSYA
Cemal Kutay
Özgür Yayınları
Kurtuluş Savaşı'nın ve Cumhuriyet'in kuruluş yıllarının en tartışmalı adlarından biridir Çerkez Ethem. O döneme ait tüm kitaplarda, anılarda ona yer verilmiş, mutlaka bir yargıda bulunulmuştur. Çalkantılı, çelişkiler, zıtlıklarla dolu, 'milli kahraman'lıktan 'vatan hainliği'ne uzanan bir hayat. Popüler tarihçiliğin duayeni Cemal Kutay, yıllar boyunca Çerkez Ethem hakkında yaptığı araştırmaları, ulaştığı belge ve bilgileri, yazdıklarını bir araya getirmiş bu 'Tamamlanmamış Dosya'da. Anıların, mektupların, yazıların, Meclis zabıtlarının da yer aldığı 525 sayfalık kitap, yalnız Ethem hakkında değil 'Kurtuluş' ve 'Kuruluş' yılları hakkında da önemli bilgiler veriyor.

DR JEKYLL VE MR HYDE
Robert Louis Stevenson
Türkçesi: Esen Türay
Oğlak Yayıncılık

Edebiyatın ve sinemanın vazgeçilmez temalarından biridir çift kişiliklilik. Bunun en klasik yapıtlarından biri de 'Dr. Jekyll ve Mr. Hyde' olmuştur. Amerikan edebiyatının klasiklerinden ve çocukluğumuzun unutulmaz romanları (filmleri de) 'Define Adası' ve 'Kara Ok'un da yazarı olan R. L. Stevenson'un romanı Oğlak Klasikleri arasında yayımlandı. Stevenson, "tek bedene ve belleğe sahip ama bütün yetenekleri adaletsiz bir şekilde paylaşılması" bu iki insanın serüvenini anlatırken 19. yüzyılın değer ölçülerini ve ahlak anlayışlarını da yansıtıyor. Bir çok film ve kitabın kaynağını tanımak için okunması gereken bir roman.

veya afişler değil, onların resminin resmi. Yani bir anlamda sokaktaki resmin türevini almakta ressam. Gizli ya da açık pek çok matematiksel kavram yer buluyor Burhan Kum'un kitabında ve resminde. Yazı-Resim ilişkisini ortaya koyuşu dualite kavramını anımsatırken portrelerle ilgili bölüm 'Graf (Çizge) Kuramı'na gönderme yapar: Bir (oto-)portre noktaları birleştirmek değil, o kişinin ifade ettiği anlamın yüz hatlarına en yalın biçimde yansıtılmasıdır. Kişinin portresi zamanı ve mekanı yaşayış biçimini anlatmalıdır. Bu da insanın kendini nasıl gördüğünden çok, kendisinin karar mekanizmaları tarafından nasıl görüldüğü ile ilgilidir. Portre bir suretin kulak, bu-

galerisinde düzenlenen sergisi nedeniyle basıldı. Katalogdan ziyade resim meraklılarının kütüphanelerinde yer alması gereken bir kitap.

Haluk Oral

KADINLAR DİLE DÜŞÜNCE EDEBİYAT VE TOPLUMSAL CİNSİYET

Derleyenler:

Jale Parla-Sibel Irzık
İletişim Yayınları

İki üretken kadın akademisyenden, Jale Parla ve Sibel Irzık'tan kadınlar üstüne önemli bir derleme 'Kadınlar Dile Düşünce'. Edebiyat ve toplumsal cinsiyet üzerine hazırlanan kitabın editörleri 'dile düşme'yi çok üst bir boyuta taşımışlar.

Agatha Christie

Jane Austen

run, ağız, göz vs. gibi unsurların toplamından oluşan vesikalık bir belgeye indirgenmesine direnmelidir. Daha önceleri tanıdığımız bir kişinin yüzünün o biçimde olabileceğini göstermelidir. Çok kısaca açıklamak gerekirse

'Çizgeler Kuramı', bir noktalar kümesi ve bu noktalar arasındaki ilişkilerin listesinden oluşan bir yapının(=Çizge) özelliklerini inceler. Bu açıklamadan sonra kitapta yer alan resimlere baktığımızda portrenin çok ilkel bir çizge haline dönüştürüldüğünde ayırt edici özelliklerinin pek çoğunu kaybettiğini görüyoruz. Belki de anlatılmak istenen olgu, resmin bazı ellerde yararsız hatta tehlikeli bir silah haline dönüşebilmesidir. Ve ressam matematiksel bir kavrama dayanarak resim yapacaksa resmin derinliğine hakim olmanın yanında kullandığı kavrama da iyice hakim olmalıdır. 'Resmen' Burhan Kum'un Mayıs ayında Karşı Sanat Çalışmaları

Kadınlar dile düşünce

Edebiyat ve toplumda kadınların kendilerine ait bir dil oluşturmalarından yola çıkarak, aslında toplum karşısında bütün suskunluklarına rağmen yine de ilk dile düşenin kadınlar olması. Önce düşünceye sonra dile düşen kadınlar...

"Bu kitaptaki yazılar, kadınlık ve erkeklik kurgularının oluşturulması, sergilenmesi ve değiştirilmesi yolunda edebiyatın yarattığı imkânları, yazar, okur, anlatıcı ve karakterlerin cinsiyetleri üzerinden tartışıyor." cümleleri ile sunuluyor kitap. Edebiyatın çok uzun yıllar boyunca, hatta bugün bile, duygusallığı içinde barındırdığından kadınca, kadına has bir şey olduğunu düşünenler vardır. Kadınlar, toplumda belki de kendilerine en azından bu duygusallık alanından yola çıkarak edebiyatla eşleştirilme konusunda herhangi bir yabancılaşma çekmemişlerdir. Zayıf ve duygusal görünen kadın gibidir ilk başlarda edebiyat da. Hatta

edebiyatın bir bilim dalı olarak üniversite kürsülerine yerleşmesinde de aynı kaderi paylaşmıştır edebiyat, kadınlara. Cambridge Üniversitesi'nin ilk edebiyat profesörü Sir Arthur Quiller Couch çoğunluğu kadın olan bir dönemde derslerine 'Baylar' diye başlardı." (Terry Eagleton, 'Edebiyat Kuramı', s. 52) Bilim ciddiyetse bu erkek, edebiyat ise o zamanlar bir bilim sayılmadığından sadece duygusallığından bahsedilerek kadındı. Bu kitapta, edebiyatta kadınların, kadın düşüncesinin ne kadar ciddi ve hafife alınmaz olduğu gözler önüne seriliyor. Metinlerden yola çıkılarak yazılmış yazılarda edebiyatta kadın ve erkek rolleri, her yönüyle ortaya konuyor. Üç bölümden oluşan kitapta birinci bölüm 'Kuramsal Arka Plan' adını taşıyor. Jale Parla ve Sibel Irzık'ın yazılarının bulunduğu bu bölümde eleştiri tarihinde kadının yeri ve kadının kendi dilini oluşturmasından, feminist eleştiri vb. konulardan bahsediliyor. 'Batı Edebiyatından Örnekler' bölümünde Jane Austen'in eserlerinde yarattığı sıradan kadınlardan, erkeklere has bir unsurun, dedektifliğin romanlarını yazan bir kadın olarak Agatha Christie'nin bir kadın dedektifi aracılığıyla ortaya koyduğu meydan okuma (üstelik bu kadın dedektif hem yaşlı hem de evde kalmıştır), biyografilerde kadın gibi konular işleniyor. 'Türk Edebiyatında Toplumsal Cinsiyet'e ayrılan üçüncü bölüm, kadın ve erkek yazarların eserlerinde toplumsal cinsiyet olmak üzere iki kısım halinde okuyucuya sunulmuş. Kadın yazarlarda örnek olarak Halide Edip, Adalet Ağaoğlu, Latife Tekin, Ayla Kutlu, Aslı Erdoğan, Peride Celal, Perihan Mağden, Erendiz Atasü yer alıyor. Bu yazarların eserleri, kendilerini ifade ediş unsuru olarak rüya, kâbus, yazı, anlatım ve beden gibi kendilerinin yarattıkları kadın kahramanların da içinde bulunduğu çok yönlü bakış açılarıyla incelenmiş. Erkek yazarlardan Ahmet Altan ve Yusuf Atılgan'a yer verilirken kitabın sonunda yer alan 'Erkek Yazar, Kadın Okur' başlıklı yazıda, Tanzimat ve Cumhuriyet dönemi erkek yazarlarının eserlerinde yarattıkları kadın kahramanların, kadın kahramanlarına okuttukları kitapların, kadının hep bir okur olarak yer alması, erkek yazarın zayıflığı bir kadın okur aracılığıyla iletmesi ve bunun nedenleri üzerinde durulu-

yor. Jale Parla, Sibel Irzik, Deniz Tarba Ceylan, Zeynep Ergun, Rana Tekcan, Hülya Adak, Süha Oğuzertem, Özden Sözelan ve Nurdan Gürbilek'in yazılarının yer aldığı bu derlemede yazarlar, edebiyatta kadın kimliğinin oluşumu, kadın-yazarların eserlerindeki kahramanları yaratırken araya giren erkek seslerinin işlevi, kadının kendi sesinin ve bedeninin olduğu yerde, ona eşlik eden kültürel, toplumsal ve kişisel unsurlar, erkek yazınında kadının durumu gibi çok farklı bakış açılarını ortaya koymuşlar. Bu çeşitlilik bir yandan edebiyatta kadın temasını, dilini, düşüncesini anlamayı sağlarken diğer yandan erkek yazarların eserlerinde yarattıkları kadın kahramanlara değinilmesi, var olan karışlıkları kolayca görme imkânı veriyor. Ayrıca kadınlara ve kadın yazarlara, kadın kahramanlara yönelik bu çok yönlü yaklaşımlarda bariz farklılıklara da dikkat çekiliyor. 'Kadınlar Dile Düşünce', bu ve benzeri konularda yapılacak diğer çalışmalara, öncülük edecek nitelikte bir eser.

Seval Şahin Gümüş

MUTLULUK
Will
Ferguson
Agora
Kitaplığı
Son yıllarda
kitapçı rafları
"hayatı kolaylaştırıcı, mut-

luluk verici tavsiyelerde bulunan kitaplar"la dolu. Doktorların, diyet uzmanlarının, sporcuların, ne anlama geldiği, kimin verdiği ve nasıl alındığı belli olmayan 'Guru' ünvanına sahip insanların yazdığı kitaplar. Will Ferguson bu kitapların nasıl olup da kitapçı raflarında bu kadar çoğaldığını, okura ulaşana kadar geçirdiği evreleri anlatıyor 'Mutluluk' kitabında. Romanımızın kahramanı Edwin de Valu, bu tür kitapları yayımlayan Pandoric adlı yayınevinde editördür, yayınevi için sürekli yeni kitaplar bulur ve gelen kitapları da standart mektuplarla reddeder. Bir gün, masasındaki dosya yığınına sadece ilk sayfalarını okuyup çöpe atarak, yazarlarına da red mektupları yazarak azaltırken, Tupak Soiree adlı birinin yazdığı 'Dağda Öğrendiklerim' adlı dosyası eline geçer. Edwin önce dosyayı çöpe atar ama, patronu ondan "bir

insanın muhtemelen isteyebileceği herşeyden; para, seks, kilo verme, mutluluktan bahseden" bir kitap isteyince dosya aklına gelir ve yazarını aramaya başlar. Bu arayış öyküsü içinde, bu tür kitapların nasıl yaratıldığını, nasıl pazarlandığını ve okurların bu kitapların gerekliliğine nasıl inandırıldıklarını da öğreniyoruz. 'Mutluluk', yazarı tamamen uydurma dese de, kitap dünyasını çok iyi yansıtan bir kitap. Bu sektörün büyük bir kısmının Batı'da özellikle ABD'de içinde bulunduğu durumu, bizde de yakın bir gelecekte alacağı durumu yansıtıyor. Yine yazarının "Tatlı bir kıyamet öyküsü" olarak tanımladığı kitap boyunca, yayınevlerini, editörleri, yazarları, kitapları ve bunların birbirleri ile bağlantılarını gülerken, eğlenerek okuyoruz. 'Mutluluk' yerine onun reçetesinin peşinde koşanlar, hayatını değiştirmek için formüller arayanlar, formüller arasında sıkışıp kalanlar, birbirlerinden nefret eden insanlar ve bu insanların yarattığı boğucu, çirkin kentler. Kitap boyunca bunların hepsi gözünüzün önünden geçiyor. Edwin'in yanı sıra arkadaşı May'i, ahlak üzerine kitaplar yazıp vergi kaçırmanın binbir yolunu keşfetmiş Georgia'lı doktor bay Ahlak'ı, yayınevinin okurun ciğerini bilen patronu Mead'i, hepsinden de önemlisi Jack McGreary'i tanımaktan mutlu olacaksınız. Amerikan rüyasının yayın cephesini tanıtan, gelecek günler için bizi düşündürten eğlenceli bir kitap.

Bülent Çağ

Hemingway 1934 yılında Serengeti'de avladığı aslanla

**HEMINGWAY'LE
YEMEK BİR
ŞENLİKTİR**
Craig Boreth
Çev: Zeynep Seyhan,
Ferda Erdinç, Senay
Haznedaroğlu
Oğlak Yayınları

Bazı yayınevleri sadece roman, şiir, hikâye gibi edebiyat alanlarına sıkışıp kalmıyor ve yazarın, edebiyatçının farklı yönlerine eğilen kitaplar yayınlıyor. Oğlak Yayınları da bunlardan biri. Yayınevinin 'yemekani' dizisi bu keşif gezisinin yemek-beslenme yönünü üstleniyor. Bu dizinin son kitabı da 'Hemingway'le Yemek Bir Şenliktir'. Bir 'efsane yazar'dır Ernest Hemingway; yaşamıyla, yazdık-

craig boreth
hemingway'le
yemek bir şenliktir

larıyla, ölümüyle. Bu hayatın önemli bir parçasını da kendi yaptığı, çeşitli mutfaklardan derlediği, keşfettiği yemekler oluşturuyor-

du. "Yemekte aşk olduğunu keşfettim, başka hiçbir yerde kalmamış olsa da. Sindirim sistemim dayandığı sürece bu aşkın peşinden gideceğim." diyen yazar, çeşitli karışımları, teknikleri denemekten zevk alan biriydi. Craig Boreth, bu yemek ve içkilerin tariflerini verirken, kaynaklarını, öykülerini de ihmal etmiyor. Kitabı okudukça bir yazarın, sanatçının yaşamının bir bütün olduğunu, o kimliğin inşası sırasında temel harcına katılanların çeşitliliğinin farkına varıyorsunuz. Tıpkı Hemingway'in temel ilkesi 'öldürmeyen güçlendirir'de olduğu gibi. Yine yazarın "Hemingway'in ziyafetlerinin onun edebiyatına başka bir boyut katacağını, yazarın kitaplarıyla kurmuş olduğunuz kişisel bağın daha da kuvvetleneceğini umuyorum." sözlerine katılmamak elde değil. Kitabı dilimize aktaran ekibin de çalışması övgüye değer, özellikle yemek tariflerinde. Son sözümüz bu tarifleri uygulamaya kalkışacak olanlara: Yemek tariflerinin yanı sıra Hemingway'in hayat hikâyesini de göz önüne almaları. Eğer onun kadar hareketli olabiliyor ve bu muazzam kalori yükünü yakabiliyorlarsa bu reçeteleri uygulamalarında bir sakınca yok, afiyet olsun; eğer yalnız yemek konusunda onu örnek alacaklarsa çağımızın hastalıkları yollarını gözlüyor demektir.

Aziz Çağlar ■

Okuyan Us Yayınevi'nin yeni dizisi "O" Kitaplar

Okuyan Us Yayınevi de yaz aylarına okurlarını yeni bir kitap dizisiyle tanıştırmak girdi. Dizi kapsamında yayımlanacak kitaplar için kullanılan tanımlar, bu kitapların özelliklerini de yansıtıyor. Bunlar "o" kitaplar. Kendisini "o" kutan kitaplar. Su gibi "o" kutan kitaplar. Olmazsa "o" olmaz kitaplar. Okudukça insanın "o" kuyası gelen türden kitaplar. "O" kuması keyifli kitaplar. "O" kuması kitaplar. "O" kitaplar işte. Hani kapakları da özel, d'o' kumulası kitaplar. İşte bunlar "o" kitaplar. "O" kuyun göreceksiniz. Bunlar "o" kitaplar, diyeceksiniz. Dizinin üç kitabı yayımlandı. Hande Özcan'ın yüksek teknoloji çağının vazgeçilmez aleti cep telefonunun giderek hayatımıza hakim oluşu ve artık aşklarımızı bile yönlendirmesinin ana temasını oluşturduğu romanı 'Güllerim Açtı Seni Görünce', sağlıklı beslenerek zayıflamanın yollarını anlatan Selahattin Dönmez'in 'Fark Etirmeden Diyet', bir öngörü kitabı olan ve 2000'lerde doğacak yeni kuşanın yaratacağı dünyayı anlatan Hakan Sembir'in 'Z: Son İnsan' mı?

Hande Özcan
Güllerim açtı seni görünce

"O" Kitaplar
"Son insan" mı?